

LIBRIS

We know
books

H.C. ANDERSEN

Povești

Traducere de Liana Ciuche

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ANDERSEN, HANS CHRISTIAN

Povești / H.C. Andersen; trad. de Liana Ciuche; pref. de Lucian Pricop – Ed. a 4-a – București: Cartex 2000, 2024

ISBN 978-606-091-183-8

I. Ciuche, Liana (trad.)

II. Pricop, Lucian (pref.)

821.113.4

© Editura Cartex 2000

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel./fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel.: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- e-mail: comanda.cartex@gmail.com
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

<i>Aventura scriiturii pentru copii la H.C. Andersen</i>	7
Rățușca cea urâtă.....	11
Porcarul și fata de împărat	23
Hainele cele noi ale împăratului	29
Micuța sirenă.....	35
Soldățelul de plumb	59
Privighetoarea	64
Berzele	76
Pantofiorii roșii	82
Cufărul zburător	89
Degețica	96
Crăiasa Zăpezii.....	108
Povestea unui gât de sticlă	144
Claus cel mic și Claus cel mare	156
Tovarășul de drum	169
Lebedele	189

Aventura scriiturii pentru copii la H.C. Andersen

Scriitor de origine daneză, Hans Christian Andersen (1805-1875) este autorul celebrelor *Povești pentru copii*, încarnând geniul popular nordic.

Născut la Odense la data de 2 aprilie 1805, într-o familie săracă, și-a pierdut tatăl la vârsta de numai unsprezece ani, fiind nevoit să aleagă să plece de acasă, la Copenhaga, la paisprezece ani, în căutarea unui destin mai bun. Experimentează activități muzicale, teatrale, dans, colaborând un timp și la Teatrul Regal Danez.

Începând din 1822, Andersen își publică primele texte, succese notabile înregistrându-le cu o poveste fantastică influențată de E.T.A. Hoffmann, *O călătorie de la Canalul Holmen la capătul răsăritean al Insulei Amager în anii 1828 și 1829* (1830), și cu un cvasi-jurnal de călătorie în Europa, *Imaginile posomorâte ale unei călătorii la Harz* (1831). În continuare, publică alte romane, de respirație autobiografică, romantică, precum *Improvizatorul* (1835), *Doar un lăutar* (1836) sau *A fi sau a nu fi* (1857). Andersen se manifestă și ca poet, dramaturg și memorialist de călătorie, interesante pentru experiența cunoașterii interculturale de la jumătatea secolului al XIX-lea rămânând și azi: *Bazarul unui poet* (1842) și *O vizită în Portugalia* (1866).

Între 1832 și 1842, publică în regim de foileton primele texte ficționale pentru copii, *Povești pentru copii*, fără ca publicul țintă

să fie doar cel infantil. Succesul imediat îl încurajează să-și continue opera de povestitor, tipărind și *Noi povești* (1843-1848) și *Noi povești și povestiri* (1858-1872). Toate acele 164 de povești, impregnate de romantism și asociind fantasticul cu ironia, i-au oferit un statut privilegiat în galeria marilor creatori de teritoriu fabulatoriu universal, alături de Perrault, Hoffmann sau frații Grimm. Ceea ce-l individualizează pe Andersen este stilistica cu totul personală, rezultat al unei remarcabile abilități de a mixa coerent limbajul comun cu expresiile idiomatice, populare. Drept rezultate: generarea de emoții și idei subtile, angajarea cititorului într-o experiență de trecere firească de la poezie la ironie, de la farsă la tragedie. Poveștile lui Andersen aduc în scenă cu egal tratament imagistic regi, regine, figuri reale, legendare sau inventate, creaturi magice (sirene, zâne) sau obiecte.

Între cele mai citite texte și azi, povești precum *Rățușca cea urâtă*, *Hainele noi ale împăratului*, *Micuța sirenă*, *Degețica*, *Crăiasa Zăpezilor* au fost traduse în mai mult de 20 de limbi de circulație internațională, inspirând scriitori, coregrafi, pictori, sculptori sau, în secolul XX, pe regizorii de filme pentru copii. De altfel, după moartea lui Andersen, la data de 4 august 1875, circulația personajelor sale în varii formule artistice și mediatice (dar mai ales sub forma caracterelor de desene animate) a confirmat valabilitatea artistică a marelui povestitor nordic din secolul al XIX-lea.

Lucian Pricop

POVEȘTI

RĂȚUȘCA CEA URĂTĂ

Era o zi minunată de vară, lanurile de porumb se unduiau aurii, ovăzul era verde, pe miriște se ridicau căpițele de fân cosit și barza se preumbla de colo-colo pe câmp pe picioroangele roșii, clămpănind în egipteană, căci era singura limbă pe care o învățase de la mama ei. Dincolo de câmp și de fânețe se întindeau pădurile bătrâne, care adăposteau în inima lor lacuri adânci.

Aici, departe de oraș, ziua de vară strălucea în toată splendoarea ei. Și nu departe de câmp, era o gospodărie bătrânească, împresurată cu șanțuri adânci prin care curgea apa, și peste tot, de la zidurile gospodăriei până la șanțuri, năpădiseră buruienile și crescuseră așa de înalte că un copil putea sta în picioare în mijlocul lor și n-ai fi știut că e ascuns printre ele.

Și în desișul acela ca un codru de bălării sălbăticate și crescute în devălmășie, își făcuse cuib o rață care stătea și-și clocea ouăle. Rața era istovită deja de atâta priveghere și sătulă de singurătate, căci suratele ei rareori se îndurau să treacă pe la ea, fiindcă, deh, mai mult le plăcea să se bălăcească prin șanțuri decât să urce până la cuibul ei și să-i țină de urât.

Dar iată că, într-o bună zi, ouăle începură să crape unul câte unul; piu, piu, se auzea dinspre găoace, și nu trecu mult și puișorii își scoaseră la lumină căpșoarele.

– Mac, mac, făcu atunci rața, și ca la un semnal rățuștele se repeziră care mai de care să iasă din găoace și nu-și mai luau ochii

de la ierburile înverzite din jurul lor; iar mama rață le lăasă să se uite cât le fu voia, fiindcă știa ea bine că verdele bucură ochiul oricui.

– Doamne, ce mare e lumea! nu mai conteneau să se mire rășuștele, care aveau acum mult mai mult loc, să se miște în voie, decât avuseseră în găoace.

– Da' ce credeți, că lumea e numai locul ăsta pe care-l vedeți voi de aici? le zise rața. Ba e mult mai mare, că se întinde până dincolo de grădini și până la ogorul preotului, dar drept să vă spun atât de departe nu m-am încumetat nici eu să mă duc. Ei, ia să văd, ați ieșit toate din ouă? întrebă rața și se ridică din cuibar. Ba uite că nu și e chiar oul cel mai mare. Doamne, oare cât o mai dura până crapă și ăsta, că tare mai sunt istovită! se căină ea, punându-se din nou pe clocit.

– Ei, cum merge, surată? o întrebă o rață bătrână care tocmai venise să vadă ce mai face cloșca.

– Oul ăla mare nu vrea deloc să crape, îi răspunse rața. Da' ia uită-te la găgălicile astea, nu-i așa că sunt cele mai drăgălașe rășuște din lume? Și toate seamănă cu tatăl lor. A, da' ce să-mi mai aduc aminte de ticălosul ăla, că n-a venit nici măcar o dată să vadă ce fac!

– Ia să văd și eu oul ăla îndărătnic care nu vrea să crape, îi zise rața mai vârstnică. A, păi poți să fii sigură că e un ou de curcan! Știi că am pășit-o și eu o dată? Doamne, ce-am mai pățimit cu puișorii ăia, că doar știi ce frică le e de apă curcanilor. N-am izbutit cu nici un chip să-i conving să intre în baltă. Ce m-am mai rășoit și-am clămpănit la ei, da' degeaba! Ia să văd, da, precis e un ou de curcan! Eu zic să-l lași în pace și între timp să-ți înveți rășuștele să înoate.

– Ba cred că o să-l mai clocesc un pic, îi răspunse rața. Am stat atâta vreme, n-o să mor dacă mai stau câteva zile.

– Faci cum crezi, îi răspunse surata mai bătrână și o luă din loc. În sfârșit, crapă și oul cel mare.

– Piu, piu! făcu puișorul și se iți afară din găoace.

Sărăcul de el, avea un cap cât toate zilele și era tare urât.

– Da' mare mai e! zise rața, uitându-se la el cu luare aminte. Nu seamănă cu celelalte rășuște; oare chiar o fi un pui de curcan? Ei, da' o să vedem acuș! Că o să-l bag în apă, chiar de-ar fi să-l împing cu forța în baltă.

Vremea fu la fel de frumoasă și-n ziua următoare și razele soarelui mângăiau ierburile și copacii înverziți. Așa că rața o porni cu toată familia spre șanțul care împrejmuia ferma și fără să stea mult pe gânduri sări cu un pleoscăit în apă.

– Mac, mac! făcu rața și, una câte una, toate rășuștele săriră după ea.

Și cum săriră, se făcură nevăzute sub apă, dar într-o clipită se ridicară la suprafață și începură să înoate ca și când asta ar fi făcut de când lumea; și atât de bine înotau, de parcă labele li s-ar fi mișcat singure. Și toate înotau, chiar și puiul cel mare, cenușiu și urât.

„Tare nu-mi vine să cred că-i pui de curcă, își zise mama rață, uitându-se la puiul cel mare; uite ce bine își mișcă labele și ce drept se ține pe apă! Precis e puiul meu. Și dacă te uiți mai bine, nici nu e chiar atât de urât.“

– Mac, mac, făcu rața, acu' o să vă duc să vedeți lumea și să le cunoașteți pe celelalte surate ale voastre; da' stați pe lângă mine, să nu calce cineva pe voi din nebagare de seamă, și ferți-vă de pisici!

Și astfel ajunseră în ograda rațelor. Numai că nimeriră taman în toiul unui tărașoi de nedescris, fiindcă două familii de rațe se încăieraseră pe un cap de țipar; și încă degeaba, că până la urmă puse gheara pe el o mătă care tocmai trecea pe-acolo.

– Vedeți, așa merg treburile pe lumea asta, zise rața ascuțindu-și ciocul, căci tare i se făcuse și ei poftă de capul de țipar. Aveți grijă să nu cădeți când mergeți prin mulțimea asta. Și plecați-vă capetele când treceți pe lângă rața de colo; e cea mai însemnată dintre toate de-aici, fiindcă e de neam spaniol, și de aia e și așa de grasă. Și vedeți panglica aceea roșie pe care o are legată

de picior? Ei, ăsta e un lucru tare frumos și un semn de mare prețuire pentru o rață; înseamnă că e ținută la mare preț și că nimeni nu are voie să se atingă de ea, nici dobitoace, nici oameni. Ia, acum scuturați-vă penele și nu mergeți cu labelle întoarse înăuntru; o rățușcă bine crescută merge întotdeauna cu labelle întoarse în afară, ca tot neamul rațelor; așa, și acum aplecați-vă capetele și salutați: mac, mac!

Rățuștele făcură întocmai cum le învățase mama lor, dar suratele din ogradă se uitară pieziș la ele și fără pic de rușine prinseră să cârâie cu glas tare:

– Ia uită-te și la astea, bine c-au mai apărut și ele, de parcă nu eram deja destule rațe aici! Și ia uități-vă la rățoiul ăla de colo, Doamne, că urât mai e!

Iar o surată mai afurisită se repezi în zbor la rățușca cea urâtă și o mușcă de gâtlej.

– Ia nu te mai lua de puiul meu, se răsti la ea mama rață, că doar nu v-a făcut nimic rău!

– Drept e că nu ne-a făcut nici un rău, da' e prea mare și prea nu seamănă cu noi, așa că n-are ce căuta aici! îi răspunse rața cea arțăgoasă.

– Trebuie să recunosc că puii suratei noastre sunt tare drăgălași, intră în vorbă rața cu panglica roșie legată de picior, în afară de cel mare și cenușiu. Ce bine ar fi dacă l-ar putea cloci din nou!

– Numai că asta nu se poate, cumătră, îi răspunse mama rață. N-o fi el chiar așa de frumos precum ceilalți pui ai mei, dar e blând și înoată la fel de bine ca ei; ba, dacă stau să mă gândesc, înoată chiar mai bine. Eu zic că o să se facă mai frumos când o crește și poate nici n-o să crească prea mare; poate c-a stat prea mult în găoace și de asta a ieșit așa, mai neobișnuit.

Și zicând astfel, mama se duse la rățușca cea năpăstuită, o piguli cu ciocul pe gâtlej și îi netezi penele.

– Și, de altfel, e rățoi, mai zise mama, așa că nu prea are importanță dacă e frumos sau nu; și după cum îl văd eu de pe-acum, cred că o să fie tare zdravăn la vremea lui.

– Bine, atunci, îi spuse rața cea bătrână, celelalte rățuște sunt frumoase, așa că ești bine venită cu ele printre noi; iar dacă dai peste un cap de țipar, să mi-l aduci!

Rața și puii erau acum la ei acasă, dar biata rățușcă care ieșise ultima din ou și era așa de urâtă n-avea nici un pic de liniște, căci toate celelalte surate din ogradă, și până și găinile, o împungeau întruna cu ciocul și o îmbrânceau și-și băteau joc de ea.

– E prea mare! nu mai conteneau orătâniile, iar curcanul, care se credea mai marele ogrăzii pentru că era singurul dintre ele care se născuse pintenat, era așa de înverșunat că de câte ori o zărea pe rățușcă se înfoia ca o corabie cu pânzele umflate de vânt și, roșu de furie, se repezea la ea boscorodind-o pe limba lui. Biata rățușcă nu mai știa ce să facă și încotro s-o apuce, căci era tare îndurerată, fiindcă din pricina urățeniei ei era bătaia de joc a ogrăzii.

Astfel trecu prima zi; și pe măsură ce trecea vremea, viața era tot mai grea pentru sărmana rățușcă, căci nu trecea zi de la Dumnezeu să nu fie hăituită de orătâniile din curte; și până și frații și surorile ei se oțarau la ea și-i ziceau: „Ce bine ar fi de te-ar prinde odată mâța, pocitanie ce ești!“ Iar mama rață îi zicea: „Bine ar fi dacă n-ai fi aici sub ochii lor!“ Rațele o ciupeau și găinile o fugăreau și până și fata care îngrijea de orătâni dădea în ea cu piciorul de câte ori îi era în cale.

De necăjită ce era, într-o zi își făcu vânt și zbură peste gardul ogrăzii, dar păsărelele din tufișuri se speriară atât de tare încât își luară cu toate zborul.

– Sunt așa de urâtă că s-au înspăimântat când m-au văzut, se gândi rățușca și, închizându-și ochii de necăjită ce era, zbură mai departe, până ajunse la mlaștina cea întinsă unde-și aveau adăpostul rațele sălbaticе. Și cum era ostenită și mâhnită peste poate, rămase acolo peste noapte.

A doua zi de dimineață, rațele tocmai se pregăteau să-și ia zborul, când o zăriră pe noua lor vecină.

– Ce fel de zburătoare ești tu? o întrebară, uitându-se lung la ea, în timp ce rățușca se tot rotea în loc și-și înclina capul salutându-le cât de bine se pricepea. Tare mai ești urâtă, zău așa, îi ziseră rațele, da' să știi că pe noi nu ne deranjează atâta timp cât nu te căsătorești cu vreuna din suratele noastre.

Biata rățușcă însă n-avea nici un gând de măritiș și nu trăgea nădejde decât ca rațele sălbatice s-o lase să se odihnească în stufăriș și să-și potolească setea cu apă din mlaștină.

Trecuseră două zile de când sosise în locul acela, când se pomeni înaintea ei cu două găște sălbatice, sau mai bine zis doi gânsaci, îndrăzneți ca toți tinereii, căci se vedea pe ei că abia ce ieșiseră din găoace.

– Auzi, fârtate, îi zise unul din ei, ești așa de urât încât chiar îmi ești pe plac; nu vrei să te însoțești cu noi și să te faci pasăre călătoare? Nu departe de-aici mai e o mlaștină și sunt acolo vreo câteva găsculițe sălbatice frumușele foc, toate nemăritate și toate știu să facă „ga, ga, ga”. Cine știe de unde-ți sare norocul, chiar și așa urât cum ești!

Poc, poc, răsunară două focuri de armă în aer și găscanii căzură răpuși în mlaștină, înroșind apa cu sângele lor. Poc, poc, mai răsunară alte două împușcături și tot stolul de găște își luă zborul din păpuriș. Iar focurile de armă se auzeau acum în rafale, căci locul era împânzit de vânătorii ce împresuraseră mlaștina și stăteau la pândă și unii din ei chiar se cățaraseră în copaci, pe ramurile cele mai de sus, de unde se vedea tot ce mișca în păpuriș. Fumul de la praful de pușcă se ridicase ca niște norișori albaștrii printre arborii de un verde întunecat și vântul îl purta alene departe, dincolo de apă. Și numai ce apărură și ogarii pleoscăind cu labele prin bălți și făcându-și drum printre stuf și papură.

Doamne, ce înspăimântată era rățușca! De frică, își întoarse capul și și-l ascunse sub pene, dar chiar în clipita aceea se trezi în fața ei cu o namilă de ogar; limba îi atârna afară din gură și ochii

îi scânteiau fioros; câinele își întinse capul spre rățușcă și o amușină cu dinții rânjiți, dar nu se atinse de ea, și apoi făcu cale întoarsă tot așa cum venise, pleoscăind cu labele prin mlaștină.

– Mulțumescu-ți, Doamne! zise rățușca. Sunt atât de urâtă că și câinelui i-a trecut pofta să mă sfășie cu colții.

Așa că îi mai trecu sperietura și rămase pitită în stufăriș, în timp ce puștile răpăiau pretutindeni în jurul ei, trăgând foc după foc. Într-un târziu, spre seară, se făcu iar liniște, dar biata rățușcă nu îndrăznea să iasă din ascunzătoare; așteptă astfel vreme îndelungată până când în cele din urmă se încumetă să se ridice și să se uite în jur, iar când își dădu seama că primejdia trecuse se grăbi cât de repede putu să iasă din mlaștină. Și o porni peste câmp și fânețuri, dar cum se pornise o furtună cumplită, abia putea să mai meargă.

Spre seară, ajunse la o colibă atât de prăpădită, de ziceai că se mai ținea în picioare doar fiindcă nici ea însăși nu se putea hotărî pe ce parte să se prăvălească. Furtuna se întese atât de rău, că rățușca trebui să se lase la pământ ca să nu fie luată pe sus de vântul care vâjâia din ce în ce mai tare. Și stând așa acolo, rățușca băgă de seamă că ușa colibei se ținea într-o singură balama și era atât de lăsată într-o rână, încât reuși să se strecoare în căscioară prin crăpătura ușii.

În colibă zări o bătrână, care-și împărțea odaia cu un motan și o găină. Motanul știa să-și arcuiască spinarea și să toarcă, ba chiar să scoată scântei când bătrânica îi freca blana. Iar găina avea picioare tare scurte și de aceea stăpâna îi spunea Mărunțica și o iubea ca pe copilul ei, fiindcă îi făcea ouă bune și gustoase.

Dimineața, când au dat cu ochii de rățușcă, motanul începu să toarcă, iar găina să cotcodăcească.

– Tu ce făptură mai ești? zise bătrânica făcându-și ochii roată prin casă dar, cum nu vedea prea bine, i se păru că biata rățușcă era de fapt o rață mare și grasă care rătăcise drumul spre casă. Ăsta zic și eu noroc, că de-acum înainte o să am și ouă de rață;